

Eindrapport Jeugdzorg: Goed werk

juni 2012

FCB, 29 juni 2012

Inhoud

Inhoud.....	2
1 Inleiding.....	5
1.1 Aanleiding van het project.....	5
1.2 Aanpak project/uitgangspunten.....	6
1.3 Opbrengsten en bereik.....	7
1.4 Borging en vervolg.....	8
2 Maatregel 1: Versterking arbeidsmarktonderzoek.....	10
2.1 Kengetallen verzamelen.....	10
2.2 Onderzoek naar agressie en werklust.....	11
2.3 Registratiesysteem agressie en werkdruk.....	11
2.4 Structureel verzamelen kengetallen.....	12
2.5 Verloopmonitor.....	13
2.6 Regionale arbeidsmarktinformatie.....	13
2.7 Monitorrapportage.....	14
2.8 Verspreiden arbeidsmarktinformatie.....	14
3 Maatregel 2: Veilig en gezond werken.....	16
3.1 Quickscan.....	17
3.2 Best practices.....	17
3.3 Registratiesystematiek voor agressie en werkdruk.....	17
3.4 Ontwikkelen en ontsluiten van instrumentarium.....	18
3.4.1. Flyers agressie.....	18
3.4.2. Werkdrukspel.....	19
3.4.3. Agressiespel.....	19
3.4.4. Checklist Agressie Risico Inventarisatie Huisbezoek (ARIH).....	19
3.4.5. Congres Jeugdzorg Zo! Veiligheid en agressie als professionele uitdaging.....	19
3.5 Actueel opleidings- en trainingsoverzicht.....	20
3.6 Vier regionale bijeenkomsten.....	20
3.7 Training Veerkracht in je werk.....	21

3.8	Aanvullen Risico-inventarisatie (RI&E) en arbocatalogus.....	21
3.8.1	Aanvullen RI&E.....	21
3.8.2	Aanvullen Arbocatalogus.....	22
4	Maatregel 3: Versterken regionale arbeidsmarkt.....	23
4.1	Regionale bijeenkomsten	23
4.2	Netwerkaart.....	24
4.3	Leidraad Regionale samenwerking.....	24
4.4	Best Practices regionale samenwerking	24
4.5	Uitwisselen van resultaten	25
4.6	Overzicht regionale instrumenten.....	25
4.7	Voorbeelden van mobiliteit.....	25
4.8	Checklist samenwerking	26
4.9	Twee artikelen over samenwerking jeugdzorg-onderwijs.....	26
4.10	Informatieset t.b.v. onderwijsinstellingen.....	26
	Bijlage 1: Afkortingen en begrippen.....	27
	Afkortingen	27
	Begrippen	28

1 Inleiding

In februari 2010 hebben sociale partners in de jeugdzorg, het ministerie voor Jeugd en Gezin en het ministerie van Justitie overeenstemming bereikt over de nadere uitwerking van de meerjarige projecten uit het Plan van Aanpak Arbeidsmarkt Jeugdzorg¹. In dit plan van aanpak zijn maatregelen opgenomen gericht op het versterken van de arbeidsmarkt van de Jeugdzorg, waar onder drie meerjarige projecten:

- Verdere ontwikkeling arbeidsmarktinstrumenten en verdere verspreiding ervan;
- Versterking regionaal arbeidsmarktbeleid;
- Versterking arbeidsmarktonderzoek

In april 2010 is gestart met de uitvoering van de projecten onder de naam "Jeugdzorg: Goed werk". In dit eindverslag treft u een omschrijving van het project "Jeugdzorg: Goed Werk", aanpak en uitgangspunten en informatie over de opbrengsten en het vervolg. In de hoofdstukken 2 en verder wordt per maatregel uit het projectplan een overzicht gegeven van de uitgevoerde activiteiten en behaalde resultaten.

1.1 Het project "Jeugdzorg: Goed Werk"

Conform het plan van aanpakArbeidsmarkt Jeugdzorg richt het project "Jeugdzorg: Goed Werk" zich op organisaties binnen de brede jeugdzorg;

- de Justitiële Jeugdzorg, bestaande uit de Rijks- en particuliere justitiële jeugdinrichtingen, de HALT-bureaus en de Raad voor de Kinderbescherming
- de 'reguliere' Jeugdzorg, vallend onder de cao-jeugdzorg, bestaande uit de Bureaus Jeugdzorg, de organisaties voor Jeugd en Opvoedhulp.²

Het gaat dan om ca. 95 organisaties waar ca. 30.000 personen werkzaam zijn.

De drie bovengenoemde projecten zijn verder uitgewerkt in concrete activiteiten. Deze maatregelen zijn aanvullend op de reguliere activiteiten van partijen op het gebied van het versterken van de arbeidsmarkt.

Door het ministerie voor Jeugd en Gezin is een bedrag van € 1.575.000,- beschikbaar gesteld voor de uitvoering van deze activiteiten.

Afgesproken wordt dat FCB de uitvoering van het project "Jeugdzorg Goed Werk" op zich zal nemen. De activiteiten worden afgestemd met een stuurgroep bestaande uit vertegenwoordigers van de eerder betrokken organisaties.³

---

¹ Plan van aanpak arbeidsmarkt jeugdzorg, Tweede Kamer, vergaderjaar 2009-2010, 29544, nr. 202.

² De particuliere jeugdinrichtingen vallen voor het personeelsbeleid ook onder de reguliere cao-jeugdzorg. Zij maken vaak onderdeel uit van een organisatie van jeugd- en opvoedhulp. DJI is niet verantwoordelijk voor het personeelsbeleid binnen de particuliere jeugdinrichtingen.

Bij de start van het project in april 2010 is de situatie op de arbeidsmarkt inmiddels aan het veranderen. Er is sprake van een beginnende recessie. In de loop van het project zet deze ontwikkeling zich voort; de werkloosheid neemt toe van 4% in 2010 naar 5.5% in 2012⁴. Waar in 2009 nog werd uitgegaan van een krappere arbeidsmarkt vanaf 2012 en een dreigend tekort aan zorgverleners in de jeugdzorg, is daar vooralsnog geen sprake van.

1.2 Aanpak project/uitgangspunten

Bij de uitvoering van het project zijn de volgende uitgangspunten gehanteerd:

1. Uit te voeren activiteiten moeten toegevoegde waarde hebben voor organisaties in de brede jeugdzorg. Om te borgen dat de initiatieven goed aanslaan, zijn alle activiteiten voorafgaande aan de uitvoering besproken met een projectgroep bestaande uit vertegenwoordigers uit de diverse jeugdzorgorganisaties. Tevens is een digitale enquête gehouden onder jeugdzorgorganisaties om te toetsen of de voorgenomen activiteiten aansluiten op de behoefte in de sector.
2. Een aantal maatregelen is, in overleg met de stuurgroep Jeugdzorg: Goed werk, naar aanleiding van deze voorbesprekingen en mede gelet op de actuele ontwikkelingen op de arbeidsmarkt aangepast. In de gedetailleerde beschrijving per maatregel die is opgenomen in de volgende hoofdstukken gaan we hier verder op in.
3. Door het betrekken van de toekomstige gebruikers bij de concretisering van de maatregelen wordt ook een positieve impuls gegeven aan het draagvlak voor de activiteiten binnen het project.
4. Binnen de sector zijn al veel goede initiatieven ontplooid, met name als het gaat om veilig en gezond werken en regionale samenwerking; waar mogelijk worden beproefde aanpakken en ervaringen, eventueel na verdere doorontwikkeling, ontsloten voor de brede doelgroep. Aansluiten op ingezette ontwikkelingen en gebruik maken van ervaringen in de branche is een randvoorwaarde voor een goed resultaat.
5. Er is aansluiting gezocht bij andere projecten die zich richten op de arbeidsmarkt jeugdzorg te weten: het project 'Implementatieplan Professionalisering Jeugdzorg' en het programma Veilige Publieke Taak van het ministerie van Binnenlandse Zaken. Ook is aansluiting gezocht bij het lopende onderzoeksprogramma Arbeidsmarkt Zorg en Welzijn (OAZW).

---

³ Verder te noemen stuurgroep Jeugdzorg: Goed werk. Betrokken organisaties: Jeugdzorg Nederland, Abvakabo-FNV, Dienst Justitiële Inrichtingen, Halt-Nederland, Raad voor de Kinderbescherming, FCB, het ministerie voor Jeugd en Gezin (sinds de totstandkoming van het kabinet CDA-VVD is het ministerie van Volksgezondheid, Welzijn en Sport betrokken), het ministerie van (Veiligheid en) Justitie

⁴ CPB Kernegegevens 2011-2015 (CEP 2012) Kortetermijnraming, 20-03-2012

6. Er is aansluiting gezocht bij organisaties buiten sociale partners om die actief zijn op het gebied van het versterken van de arbeidsmarkt en kennisontwikkeling, zoals het NJI en de regionale arbeidsmarktorganisaties (Regioplus).
7. De communicatie is vooral gericht op degenen die zich bezig houden met arbeidsmarkt- en arbobeleid binnen de jeugdzorg, ergo bestuurders, P&O-ers, Arbofunctionarissen en OR-leden. Naar schatting bedraagt deze groep in totaal ca. 1.500 personen.
8. In overleg met de stuurgroep Jeugdzorg: Goed werk is voor de communicatie primair gebruik gemaakt van de bestaande communicatiemiddelen (zoals intranet, nieuwsbrieven, bijeenkomsten) van de overkoepelende organisaties in de stuurgroep (JJI, HALT, Raad voor de Kinderbescherming, Abvakabo FNV en Jeugdzorg Nederland). Daarnaast is een website Jeugdzorg: Goed Werk ingericht. Door het project zijn 12 digitale nieuwsbrieven gemaakt die zijn verspreid door de deelnemende organisaties in de stuurgroep. De nieuwsbrief is tevens rechtstreeks toegezonden aan ca. 400 abonnees. Ter afsluiting van het project is in juni 2012 een eenmalig magazine Jeugdzorg: Goed Werk verschenen waarin de verschillende onderwerpen uit het project op een toegankelijke manier zijn behandeld.

Naast schriftelijke communicatie is ook mondeling meer bekendheid gegeven aan de doelstellingen en opbrengsten van het project o.a. door het organiseren van diverse regionale bijeenkomsten en door aanwezigheid bij congressen en bestaande overleggen. Op 11 juni 2012 is, samen met het NJI en het programma VPT een congres georganiseerd over het thema Agressie en Veiligheid in de Jeugdzorg.

1.3 Opbrengsten en bereik

Meer dan 80% van de jeugdzorgorganisaties is actief betrokken geweest bij het project Jeugdzorg: Goed werk. Door de communicatieve activiteiten van het project Jeugdzorg: Goed werk is een extra impuls gegeven aan de bekendheid binnen de branche met bestaande instrumenten gericht op het versterken en verbeteren van de arbeidsmarkt.

Een ander belangrijk resultaat van het project is dat er op verschillende niveaus ervaring en kennis is uitgewisseld binnen de brede Jeugdzorg. Er zijn contacten gelegd tussen jeugdzorgorganisaties onderling en tussen jeugdzorg- en onderwijsorganisaties die voorheen geen contact met elkaar hadden.

In een viertal regio's is, als gevolg van de projectinspanningen, een netwerk gestart gericht op het versterken van de regionale arbeidsmarkt voor de jeugdzorg.

Ook heeft het project ervoor gezorgd dat de samenwerking tussen kennisinstituten, regionale arbeidsmarktorganisaties en sociale partners verder is versterkt.

In de volgende hoofdstukken is, per maatregel en activiteit uit het projectplan, aangegeven welke concrete resultaten zijn bereikt en (waar mogelijk) hoeveel mensen/organisaties zijn bereikt.

1.4 Borging en vervolg

In de stuurgroep Jeugdzorg: Goed werk is besproken of de participerende partijen deze gezamenlijke aanpak op een vergelijkbare wijze willen voortzetten na afloop van de projectperiode. Alle betrokkenen zijn positief zijn over de resultaten en aanpak van het project Jeugdzorg: Goed werk. Met name het delen van kennis, de betrokkenheid vanuit jeugdzorgorganisaties zelf en de (regionale) contacten die zijn gelegd ervaren de stuurgroepleden als positief. Er is echter volgens de aanwezigen nu geen meerwaarde om vanuit het perspectief brede jeugdzorg een vervolg te geven aan een gezamenlijke aanpak van de arbeidsmarkt zoals in het project Jeugdzorg: Goed werk. Dit neemt niet weg dat samenwerken en elkaar informeren wel van belang blijft. Ten opzichte van het in 2008-2009 geschreven Plan van Aanpak Arbeidsmarkt Jeugdzorg is de context van de arbeidsmarkt voor jeugd echter veranderd en zal er nog veel gaan veranderen. Voor de reguliere jeugdzorg zal de prioriteit de komende jaren vooral gaan naar de arbeidsmarkteffecten ten gevolge van de komende stelselherziening. Voor de justitiële jeugdzorg is dit een minder belangrijke ontwikkeling en staan de huidige interne reorganisaties op de voorgrond. De Dienst Justitiële Inrichtingen (DJI) heeft inmiddels een convenant gesloten met Jeugdzorg Nederland over het herplaatsen van boventallig personeel.

Sociale partners in de jeugdzorg zijn al jaren actief bezig met het realiseren van een gezonde en sterke arbeidsmarkt in de jeugdzorg. Het project Jeugdzorg: Goed Werk heeft hier een extra impuls aangegeven. Voor de reguliere jeugdzorg geldt dat FCB een uitgebreid aanbod aan publicaties en hulpmiddelen heeft op het gebied van arbeidsmarktinformatie, instroom & mobiliteit, professionalisering en gezond & veilig werken. Voor de justitiële jeugdzorg is via het ministerie van Veiligheid en Justitie en via het CAOP een uitgebreid aanbod aan publicaties en hulpmiddelen beschikbaar.

Een aantal onderwerpen krijgt, naast dit reguliere aanbod aan ondersteuning, ook nog extra aandacht. Zo krijgt de extra aandacht voor het onderwerp "verminderen agressie in de jeugdzorg" voor de reguliere jeugdzorg een vervolg in het project Veilig werken in de Zorg. De resultaten van het project Jeugdzorg: Goed werk op dit onderwerp worden ingebracht via de FCB-vertegenwoordiger in het project Veilig Werken in de Zorg. Het onderwerp verminderen werkdruk blijft nadrukkelijk op de agenda, mede omdat dit een speerpunt is van de inspectie SZW in haar "Sectoraanpak Zorg en Welzijn 2012-2015".

De regionale jeugdzorgorganisaties en onderwijsinstellingen die betrokken zijn geweest bij de nieuw gestarte regionale netwerken hebben aangegeven zelfstandig door te gaan met de ingezette samenwerking. FCB en RegioPlus onderzoeken tevens de mogelijkheden om verdere ondersteuning te bieden aan het stimuleren van loopbaanperspectieven binnen zorg en welzijn.

Inzake de borging van de resultaten van het project Jeugdzorg: Goed Werk adviseert de stuurgroep sociale partners in de brede Jeugdzorg, de onderzoekspublicaties, de best practices en de instrumenten die door het project Jeugdzorg: Goed werk zijn gemaakt, ook in de toekomst toegankelijk te houden voor organisaties in de jeugdzorg bijvoorbeeld door de publicaties op te (blijven) nemen op de eigen website of intranet.

Tot slot adviseert de stuurgroep Jeugdzorg: Goed werk sociale partners in de reguliere jeugdzorg om het bestuur van FCB te verzoeken de volgende activiteiten te beleggen bij de FCB-uitvoeringsorganisatie:

1. Het beschikbaar krijgen van het Gemeentelijke incident registratiesysteem voor de reguliere jeugdzorg en het stimuleren van individuele jeugdzorgorganisaties hierbij aan te sluiten.
2. Reguliere jeugdzorgorganisaties stimuleren om deel te nemen aan een groepstraject via de zgn. Internetspiegel zodat meer inzicht wordt verkregen over de thema's werkdruk en veiligheidsbeleven.
3. Het opnemen van het werkdrukspel en het agressiespel in het FCB- aanbod.
4. Het beschikbaarstellen van de checklist ARIH via de FCB-website.
5. Het onderzoeken of de checklist ARIH kan worden opgenomen in de arbocatalogus.
6. Het beschikbaar houden en periodiek actualiseren van de digitale databank "Opleidingen Veilig en Gezond Werken"
7. Het op afroep beschikbaar stellen aan trainers van jeugdzorgorganisaties van het trainingsmateriaal "Veerkracht in je werk"
8. Het beschikbaar stellen en periodiek actualiseren van de digitale netwerkkaart.

2 Maatregel 1: Versterking arbeidsmarktonderzoek

Overall doelstelling van maatregel 1 is het structureel verkrijgen van de meest actuele, representatieve en betrouwbare arbeidsmarktgegevens en het in beeld krijgen van de arbeidsmarktontwikkelingen binnen de Brede Jeugdzorg. In dit kader zijn daarom diverse onderzoeken uitgevoerd om meer en betere cijfers te verkrijgen over de arbeidsmarkt in de jeugdzorg.

Samenvattend zijn in het kader van maatregel 1 de volgende rapporten opgeleverd:

- Overzicht kengetallen voor brede jeugdzorg (cijfers 2010)
- Rapport: "Verloop in de jeugdzorg: cijfers en redenen van vertrek" (23-12-2011)
- Monitorrapportage "De jeugdzorg in transitie; arbeidsmarktontwikkelingen in de brede Jeugdzorg" (september 2011)
- Notitie over richting van verloop in de jeugdzorg (mei 2012)
- Rapport: "regionale behoefte aan MBO-ers en HBO-ers in de Jeugdzorg" (juni 2012)

De uitgevoerde onderzoeken hebben op een aantal thema's nadere arbeidsmarktinformatie over de brede jeugdzorg opgeleverd. Tevens is meer inzicht verkregen over de te hanteren onderzoeksmethodes in deze branche. Hierbij speelt met name de relatief geringe omvang van de sector een rol. Om statistisch verantwoorde uitspraken te kunnen doen, zeker als het gaat om regionale informatie, kan niet worden volstaan met het gebruik van steekproeven. Veelal is de medewerking van alle of een grote meerderheid van de organisaties in de branche vereist bij het verzamelen van cijfers. Een zorgvuldig afweging tussen de toegevoegde waarde en de gevraagde inspanning door jeugdzorgorganisaties is dan ook steeds noodzakelijk gebleken.

Hierna is per activiteit uit het projectplan (letterlijke tekst in roze kaders) beschreven wat de resultaten zijn.

2.1 Kengetallen verzamelen

Er is in 2011 een overzicht gemaakt van alle beschikbare kengetallen over de brede jeugdzorg excl. de Halt-organisatie. Deze zijn in één factsheet bijeengebracht. De HALT-organisatie is pas ná 2012 in staat om de gevraagde kengetallen op te leveren.

Resultaat: Factsheet met beschikbare kengetallen voor de brede jeugdzorg excl. Halt.

Onderzoeksresultaten en kengetallen verzamelen, valideren en verrijken voor werkgevers en werknemers in de Brede Jeugdzorg om met deze resultaten organisatiebeleid te stimuleren (projectplan activiteit 1.1.1)

De factsheet is aangeboden aan de participerende partijen en beschikbaar gesteld via de communicatiekanalen van het project.

2.2 Onderzoek naar agressie en werklust.

Gestart is met het vaststellen van de dissatisfiers binnen de jeugdzorg. Uit dit onderzoek kwam naar voren dat het dan vooral gaat om de zgn. psychosociale arbeidsbelasting; meer specifiek werkdruk/werklust en agressie.

Vervolgens is onderzocht welke informatie er beschikbaar is over oorzaken, incidentie en effecten van agressie en werklust. In het onderzoeksprogramma AZW is een aantal vragen opgenomen over de onderwerpen agressie en werklust.

Deze onderzoeken geven echter slechts globale informatie en beperken zich tot de reguliere jeugdzorg. Om meer gedetailleerde informatie op het niveau van de brede jeugdzorg over de dissatisfiers te verkrijgen is aanvullend onderzoek nodig.

Onderzoek naar incidentie, oorzaken en effecten van agressie, werklust en andere dissatisfiers. Rapportage van minimaal 10 cases. Analyse op niveau van de Brede Jeugdzorg. (projectplan activiteit 1.1.6 eerste gedeelte)

Meer gedetailleerde cijfers op brancheniveau over genoemde onderwerpen zijn alleen te verkrijgen door het gericht onderzoek bij jeugdzorgorganisaties. Dit kan bijvoorbeeld door gebruik te maken van de zgn. Internetspiegel. De Internetspiegel is een digitale enquête, ontwikkeld op initiatief van het ministerie van Binnenlandse Zaken, die publieke organisaties kunnen gebruiken om inzicht te krijgen in de werkdruk- en de veiligheidsbeleving van de eigen medewerkers. Deze tool is in de vorm van een groepstraject, ook te gebruiken om branche-informatie te vergaren. Met het ministerie van Binnenlandse zaken zijn afspraken gemaakt over het organiseren van een groepstraject in de jeugdzorg. Onderzocht is of er onder jeugdzorgorganisatie interesse is in deelname aan een groepstraject. Organisaties hebben voornamelijk hier niet voor gekozen.

Het programma Veilige Publieke Taak van het ministerie van Binnenlandse Zaken heeft vlak voor het einde van het project Jeugdzorg: Goed Werk aangeboden voor vijf-negen jeugdzorgorganisaties de kosten voor het onderzoek naar de veiligheidsbeleving te vergoeden. Mogelijk biedt dit de juiste stimulans voor het realiseren van een groepstraject.

Resultaat

Afspraken met het ministerie van Binnenlandse zaken omtrent de uitvoering van een groepstraject m.b.v. de internetspiegel om oorzaken en effecten van agressie en werkdruk binnen de jeugdzorg vast te stellen.

2.3 Registratiesysteem agressie en werkdruk

Binnen de jeugdzorg is geen sprake van een uniforme wijze waarop agressie-incidenten worden geregistreerd. Organisaties hanteren elk hun eigen werkwijze en definities. Onderzocht is of het mogelijk is om één systeem te ontwikkelen dat door de hele sector gebruikt zou kunnen worden.

Mede in het kader van maatregel 2 is daarom een pilot uitgevoerd met het Gemeentelijk Incident Registratiesysteem

Ontwikkelen van registratie op het niveau van de Brede Jeugdzorg en opbouwen van een database vanuit de ontwikkelde systematiek incidentie, oorzaken en effecten van agressie, werklust en andere dissatisfiers. (projectplan activiteit 1.1.6 tweede gedeelte)

(GIR)⁵. Dit systeem wordt al gebruikt bij de Rijks-jeugdinrichtingen en bij de Raad voor de Kinderbescherming. Uit de pilot blijkt dat het systeem geschikt is voor gebruik door jeugdzorgorganisaties. Het systeem wordt op een centrale plaats beheerd, waardoor het mogelijk is branche-cijfers te verzamelen. De kosten van deelname aan het GIR zijn relatief laag (op branche- en op organisatieniveau). Indien voldoende jeugdzorgorganisaties gebruik gaan maken van deze systematiek levert dit de gewenste informatie voor een landelijke database. De resultaten van de pilot komen ook aan de orde bij de bespreking van maatregel 2.

Ten aanzien van werkdruk (de andere dissatisfier) geldt dat dit onderwerp zich niet leent voor registratie m.b.v. een incidentregistratiesysteem (het gaat hier nl. niet om incidenten). Oorzaken en effecten van werkdruk kunnen wel worden verzameld met behulp van medewerkerstevredenheidsonderzoeken. Zie verder onder maatregel 2.

Resultaat: Er is een systematiek gevonden die kan dienen als basis voor het opbouwen van een database over incidentie, oorzaken en effecten van agressie.

2.4 Structureel verzamelen kengetallen

De onderzoekers van het onderzoeksprogramma AZW is gevraagd of het AZW-onderzoek uitgebreid kan worden naar de brede jeugdzorg. De onderzoekers hebben laten weten dat zij kengetallen die worden aangeleverd door Raad, HALT en JJI (voor de rijks-jeugdinrichtingen) wel kunnen meenemen in het onderzoek, maar dat voor de prognoses geldt dat er onderzoekstechnisch een aantal bezwaren zijn aan het opnemen van HALT, de Raad voor de kindbescherming en JJI in het AZW onderzoeksprogramma:

In het onderzoeksprogramma AZW en de eigen onderzoeken de gewenste informatie structureel verzamelen. (projectplan activiteit 1.1.2)

- Het gaat om een in omvang zeer kleine sector(en) de onderzoekers vragen zich af of op dat niveau prognoses kunnen worden gemaakt;
- Medewerkers van een deel van de HALT-bureaus, de rijks-justitiële jeugdinrichtingen en de Raad voor de Kinderbescherming, zijn niet opgenomen in de PGGM-bestanden. Ook in CBS statistieken kunnen de branches HALT e.d. niet als afzonderlijke groepen worden geïdentificeerd. Dit betekent dat de voor AZW gebruikte bronnen niet of slechts beperkt gebruikt kunnen worden.
- Gegeven de kleine omvang van de onder de uitbreiding vallende sectoren zal regionale uitsplitsing al snel tot (te) lage aantallen leiden

Bij JJI (voor de rijks-justitiële jeugdinrichtingen) en de Raad voor de Kinderbescherming zijn inmiddels kengetallen verzameld. Halt kan deze pas in 2013 beschikbaar stellen. Voor de justitiële jeugdzorgorganisaties geldt dat zij op basis van de eigen personeelsadministratie voldoende inzicht hebben in de voor de eigen organisatie relevante cijfers.

⁵ Het GIR is in ontwikkeld in opdracht van A+O fonds Gemeenten samen met A+O Provincies en A+O fonds Rijk onder de naam ARO (Agressie Registratiesysteem Overheden) met ondersteuning van het programma Veilige Publieke Taak van het ministerie van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties.

De AZW-rapportage over 2010 is recent verschenen. De cijfers voor de rijks-justitiële jeugdinrichtingen, Halt en De Raad voor de Kinderbescherming waren ten tijde van het schrijven van deze rapportage nog niet beschikbaar om hierin te verwerken.

De inhoud van het hele AZW/onderzoek is constant onderwerp van gesprek binnen het onderzoeksproject. De behoefte aan differentiatie voor de jeugdzorg is onder de aandacht gebracht van de deelnemers aan het AZW onderzoek.

De stuurgroep adviseert, gelet op de methodologische problemen en de geringe meerwaarde voor de justitiële jeugdzorg, af te zien van uitbreiding van het AZW-onderzoek naar de brede jeugdzorg.

2.5 Verloopmonitor

Door het onderzoeksbureau TNS consult is, in opdracht van Jeugdzorg: Goed werk, een onderzoek uitgevoerd naar verloop in de jeugdzorg. Er is onderzoek gedaan onder werkgevers én werknemers naar omvang en oorzaken van verloop. PPGM heeft data geleverd over de richting van verloop binnen de reguliere jeugdzorg.

Vastgesteld is dat binnen het onderzoeksprogramma AZW ruime aandacht is voor omvang en oorzaken van verloop binnen de reguliere jeugdzorg. De beschikbare informatie bij PPGM geeft aanvullende informatie over de richting van het verloop. Deze informatie kan desgewenst jaarlijks worden opgevraagd.

De huidige situatie op de arbeidsmarkt binnen de jeugdzorg geeft geen aanleiding tot het organiseren van aanvullend onderzoek naar verloop.

Ontwikkelen van een verloopmonitor en benchmarking: jaarlijks structureel bruto en netto verloop meten, redenen en richting van verloop, onderverdeeld naar geslacht, leeftijd, (wetenschappelijke) opleidingsniveau en functie/beroepen. (projectplan activiteit 1.1.3)

Resultaat:

- Kwantitatieve informatie over omvang, richting en reden van het verloop in 2010.
- Kwalitatieve informatie van ex-werknemers over de reden van verloop.

Het onderzoeksrapport is aangeboden aan de participerende partijen en beschikbaar gesteld via de communicatiekanalen van het project

2.6 Regionale arbeidsmarktinformatie

In het kader van het onderzoeksprogramma AZW verschijnen tweejaarlijks regioportretten waarin informatie over de regionale arbeidsmarktsituatie is opgenomen. De informatie in deze rapporten is grotendeels algemeen van aard en daardoor bruikbaar voor de brede jeugdzorg (o.a. hoofdstukken over potentiële beroepsbevolking, arbeidsparticipatie, niet werkende werkzoekenden). Een deel van de hoofdstukken zoekt in op de werkgelegenheid in zorg en welzijn, waarbij de reguliere jeugdzorg apart wordt benoemd waar mogelijk. Theoretisch is het mogelijk om de personeelsgegevens van de rijks-jeugdinrichtingen, HALT en de Raad voor de Kinderbescherming ook onder te verdelen naar deze regio's en aan deze portretten toe te voegen. In verhouding tot de reguliere jeugdzorg is de justitiële jeugdzorg echter relatief klein (ca. 13%). De regionale

Inventarisatie van regionale specifieke arbeidsmarktinformatie en landelijke bundeling van deze informatie (projectplan activiteit 1.1.4)

cijfers voor brede jeugdzorg zullen daardoor niet substantieel afwijken van de cijfers die nu voor reguliere jeugdzorg zijn opgenomen.

De stuurgroep adviseert de regioportretten niet uit te breiden naar de justitiële jeugdzorg.

Op verzoek van de Stuurgroep Implementatie Professionalisering Jeugdzorg is een onderzoek uitgevoerd naar de regionale behoefte binnen de jeugdzorg aan MBO-opgeleiden en de beschikbaarheid van stageplaatsen voor MBO-studenten.

Resultaat:

- Rapport: "regionale behoefte aan MBO-ers en HBO-ers in de Jeugdzorg" (juni 2012)

De regioportretten zijn beschikbaar via de website van fcb en via www.AZWinfo.nl. Het onderzoeksrapport is aangeboden aan de participerende partijen en beschikbaar gesteld via de communicatiekanalen van het project.

2.7 Monitorrapportage

De monitorrapportage geeft de beleidsmatige context bij de verzamelde kwantitatieve informatie en een antwoord op de vraag "welke gevolgen heeft het voorgenomen beleid in 2011-2012 op arbeidsmarkt- en personeelsbeleid in de Jeugdzorg?". De rapportage is gebaseerd op de beschikbare cijfermatige informatie en op gesprekken met beleidsmakers in de jeugdzorg.

Opzetten en uitvoeren van een monitorrapportage ontwikkelingen Brede Jeugdzorg (projectplan activiteit 1. 1.5)

Resultaat:

- Monitorrapportage: "de Jeugdzorg in transitie; arbeidsmarktontwikkelingen in de brede jeugdzorg."

De monitorrapportage is aangeboden aan de participerende partijen en beschikbaar gesteld via de communicatiekanalen van het project.

2.8 Verspreiden arbeidsmarktinformatie

De resultaten van de diverse onderzoeken zijn actief gecommuniceerd naar de doelgroep. Primair heeft de communicatie plaatsgevonden via de interne communicatiekanalen van Jeugdzorg Nederland, FNV, DJI, Halt en Raad voor de Kinderbescherming. Daarnaast zijn de resultaten verspreid via de digitale nieuwsbrief Jeugdzorg: Goed Werk en via het onderdeel cijfers op de website van Jeugdzorg: Goed werk. In het eenmalige magazine Jeugdzorg: Goed Werk (oplage 2000) zijn ook een aantal artikelen opgenomen waarin gebruik is gemaakt van de verzamelde arbeidsmarkt-informatie.

Benchmarking en verspreiden van arbeidsmarktgegevens (projectplan activiteit 1.2)

De cijfermatige informatie op de website van Jeugdzorg: Goed Werk is in totaal ca. 2100 keer (meting mei 2012) bekeken. Hierbij geldt dat het werkelijke aantal mensen dat kennis heeft genomen van de resultaten van de verschillende onderzoeken hoger zal liggen omdat een deel van de communicatie via de interne communicatiekanalen van Jeugdzorg Nederland, FNV, DJI, Halt en Raad voor de Kinderbescherming is gelopen. Daarnaast zijn ook papieren versies van de diverse onderzoeken uitgedeeld bij congressen en bijeenkomsten.

3 Maatregel 2: Veilig en gezond werken

Overall doelstelling van maatregel 2 is het ondersteunen van werkgevers en werknemers in de brede jeugdzorg bij het realiseren van een veilig en gezond werkklimaat voor jeugdzorgmedewerkers. Doel is het verhogen van een veilig werkklimaat en vermindering van werkdruk, werkstress en ziekteverzuim, behoud van personeel en beheersing van verzuimkosten.

In het Plan van Aanpak Arbeidsmarkt Jeugdzorg wordt al geconstateerd dat er door sociale partners al een behoorlijke inspanning is geleverd om de randvoorwaarden voor een veilig gezond en plezierig werkklimaat te creëren. Tijdens de uitvoering van Jeugdzorg: Goed Werk is gebleken dat dit ook geldt voor individuele organisaties; er zijn veel, creatieve en succesvolle initiatieven om de jeugdzorg veiliger en gezonder te maken. Mede gelet op de uitgangspunten van het project is daarom gekozen voor het verspreiden en (door)ontwikkelen van goede initiatieven en in te spelen op geconstateerde knelpunten. Het motto hierbij is geweest: #durf te delen.

Er is intensief samengewerkt met het programma Veilige Publieke Taak van het ministerie van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties. Ook is aansluiting gezocht bij de activiteiten van de inspectie SZW (voorheen arbeidsinspectie).

De belangrijkste activiteiten en producten van maatregel 2 zijn:

- Delen van best practices o.a. via het digitale platform #durf te delen en door het organiseren van bijeenkomsten voor P&O-ers, arbo-medewerkers en OR-leden.
- Delen van best practices op het gebied van agressie door het organiseren van een groot landelijk congres in samenwerking met NJI en het project Veilige Publieke Taak.
- Het doorontwikkelen en verspreiden van een aantal vernieuwende initiatieven van jeugdzorgorganisaties zoals het werkdrukspel en het agressiespel.
- Uitbreiding van de digitale risicomonitor voor de reguliere jeugdzorg.
- Ontwikkelen van nieuw materiaal over omgaan met agressie door telefonistes/baliepersoneel en via social media.
- Ontwikkelen van een Digitale database trainingsaanbod veilig en gezond werken.
- De uitvoering van een pilot binnen twee jeugdzorgorganisaties met het registratiesysteem GIR.
- Ontwikkeling en verspreiding van een training omgaan met emotionele belasting.
- Ontwikkeling, i.s.m. vier jeugdzorgorganisaties, en verspreiding van een digitale Checklist Agressierisico Inschatting Huisbezoek (ARIH).

Hierna is per activiteit uit het projectplan (letterlijke tekst in roze kaders) beschreven wat de resultaten zijn.

3.1 Quickscan

De over de reguliere jeugdzorg bekende onderzoeksgegevens zijn verzameld in een korte rapportage. Daarnaast is er een aantal interviews gehouden met vertegenwoordigers van jeugdzorgorganisaties. Tevens is een peiling gehouden onder brede jeugdzorgorganisaties. Uit deze peiling en de gegevensverzameling komen de volgende specifieke knelpunten naar voren:

Uitvoeren Quickscan naar de specifieke knelpunten in de Brede Jeugdzorg (projectplan activiteit 2.1.1.)

- Hoge werkdruk
- Werk met veel verantwoordelijkheid
- Geestelijk zwaar werk
- Emotioneel zwaar werk
- Agressie op het werk.

Deze factoren vallen allen onder de categorie Psychosociale arbeidsfactoren.

De resultaten van de inventarisatie zijn besproken met de leden van de projectgroep veilig en gezond werken die in het kader van dit project is geformeerd. De deelnemers aan de projectgroep onderschrijven de conclusie. Hierbij gelden wel accentverschillen; binnen de Justitiële jeugdinrichtingen is op dit moment sprake van overcapaciteit zodat het knelpunt hoge werkdruk (in de betekenis van werklast) daar nu minder actueel is. Binnen de reguliere jeugdzorg is werkdruk momenteel een belangrijk aandachtspunt.

De resultaten van deze activiteit hebben de basis gevormd voor de verdere projectactiviteiten op het gebied van veilig en gezond werken.

Resultaat:

- Notitie "Quickscan knelpunten Gezondheid, veiligheid en Plezierig werken"

3.2 Best practices

Er zijn veertien best practices op het gebied van veilig en gezond werken verzameld en verspreid. Het betreft hier vooral aanpakken op het gebied van werkdruk en agressie die door jeugdzorgorganisaties zijn ontwikkeld. Daarnaast is ook een beschrijving gemaakt van een best practice binnen de GGZ op het gebied van werkdruk.

Analyseren, beschrijven en publiceren van minimaal 4 best practices op gebied van veilig en gezond werken uit de Brede Jeugdzorg (projectplan activiteit 2.1.2.)

Resultaat:

- Meerdere best practices zijn beschikbaar via het interactieve platform #Durf te Delen. Ook via de digitale nieuwsbrief is hier aandacht voor gevraagd. De best practices die via het platform #durf te delen zijn verspreid zijn ruim 2000 keer bekeken op internet.

3.3 Registratiesystematiek voor agressie en werkdruk

Onderzocht is wat de mogelijkheden zijn om incidentie, oorzaken en effecten van *werkdruk* te registreren via een registratiesystematiek. De conclusie is dat werkdruk een verschijnsel is dat zich niet leent voor een registratie op basis

Een registratiesystematiek voor de specifieke knelpunten agressie en werkdruk ontwikkelen en implementeren (projectplan activiteit 2.1.3.)

van incidenten. Werkdruk is iets dat zich gedurende langere tijd opbouwt en ook per persoon en per moment kan variëren. De beleving van werkdruk kan wel gemeten worden d.m.v. bijvoorbeeld een medewerkerstevredenheidsonderzoek of door het inzetten van de door het ministerie van Binnenlandse zaken geïnitieerde methode Internetspiegel. Binnen de rijksjeugdinrichtingen wordt deze methode al gehanteerd.

Agressie-incidenten laten zich wel registreren en dat gebeurt dan ook in de praktijk. Gebleken is dat diverse organisaties zelf een digitaal registratiesysteem hebben ontwikkeld en/of geïmplementeerd. Via de website van Jeugdzorg: Goed Werk en de digitale nieuwsbrief is een overzicht van binnen jeugdzorg gehanteerde systemen verspreid inclusief contactpersonen binnen de jeugdzorg die ervaringen willen delen.

Binnen de justitiële jeugdzorg (Raad, DJI) wordt gebruik gemaakt van het Agressie Registratiesysteem Overheden (ARO), een systeem dat ontwikkeld is voor de publieke sector. In twee pilots is onderzocht of de gemeentelijke versie van dit systeem (het Gemeentelijk Incident Registratiesysteem (GIR) ook bruikbaar is voor de jeugdzorg. Ook is onderzocht wat de kosten zijn van het gebruik van het GIR door jeugdzorgorganisaties.

De conclusie uit de pilot is dat technisch gezien het GIR een prima systeem is: het systeem doet wat het moet doen, de kosten blijken relatief laag. De conclusie is dan ook dat het GIR ook geschikt is voor jeugdzorgorganisaties. Echter voor succesvolle implementatie is meer nodig dan alleen het beschikbaar stellen van een systeem. Een agressieregistratiesysteem gaat alleen gebruikt worden als dit gebruik is ingebed in het agressiebeleid van een organisatie en medewerkers overtuigd zijn van de toegevoegde waarde van het melden van agressie-incidenten.

Resultaat:

- Er is een geschikt digitaal agressieregistratiesysteem voor jeugdzorgorganisaties gevonden.

Het inventariseren, evt. ontwikkelen en ontsluiten van beschikbaar instrumentarium via websites op de specifiek uitgewerkte knelpunten voor werkgevers, werknemers en OR (projectplan activiteit 2.1.4.)

3.4 Ontwikkelen en ontsluiten van instrumentarium

In het kader van deze activiteit zijn de volgende deelactiviteiten uitgevoerd:

- Ontwikkelen flyers agressie
- Ontwikkelen werkdruk- en agressiespel
- Ontwikkelen checklist Agresie Risico Inventarisatie Huisbezoek
- De organisatie van Congres Jeugdzorg Zo!

3.4.1. Flyers agressie

Voor de reguliere jeugdzorg zijn in het verleden door FCB flyers ontwikkeld over het voorkomen van agressie. Deze zijn ook voor de justitiële jeugdzorg beschikbaar via de site van FCB. De bestaande flyers agressie zijn geactualiseerd. Daarnaast zijn twee nieuwe flyers agressie ontwikkeld voor baliepersoneel/telefonistes en zijn twee nieuwe flyers ontwikkeld over het voorkomen van agressie via de social media.

De flyers zijn aangeboden aan de in Jeugdzorg: Goed Werk participerende organisaties en verspreid via de nieuwsbrief en het digitale platform #durf te delen. De flyers zijn 410 keer gedownload vanaf het platform.

3.4.2. Werkdrukspel

Door Bureau Jeugdzorg Friesland is een bordspel bedacht om werkplezier en werkdruk bespreekbaar te maken. Dit spel is doorontwikkeld en geschikt gemaakt voor gebruik bij alle typen jeugdzorgorganisaties. Er zijn inmiddels 400 spellen beschikbaar gesteld aan jeugdzorgorganisaties. 53 van de ca. 95 jeugdzorgorganisaties hebben spellen aangevraagd. De spellen zijn ook verspreid en besproken tijdens regionale bijeenkomsten met arbofunctionarissen en OR-leden. In alle publicaties van het project (schriftelijk en digitaal) is aandacht besteed aan het werkdrukspel

De overgebleven spellen zijn overgedragen aan FCB zodat ook na afronding van het project nog spellen besteld kunnen worden.

3.4.3. Agressiespel

I.s.m. Bureau Jeugdzorg Gelderland is ook een agressiespel voor de brede jeugdzorg ontwikkeld. Doel van dit spel is om op een speelse manier de diverse aspecten van agressie te bespreken in teams. Er zijn 500 agressiespellen verspreid. Deels in combinatie met de werkdrukspellen, deels via het congres Jeugdzorg Zo! Op 11 juni 2012. De spellen zijn ook verspreid en besproken tijdens regionale bijeenkomsten met Arbo functionarissen en OR-leden

De overgebleven spellen zijn overgedragen aan FCB zodat ook na afronding van het project nog spellen besteld kunnen worden.

3.4.4. Checklist Agressie Risico Inventarisatie Huisbezoek (ARIH)

Samen met de William Schrikkergroep, Altra, Spirit en Bureau Jeugdzorg Noord Holland is een checklist Agressie Risico Inventarisatie Huisbezoek (ARIH) ontwikkeld. De checklist ARIH heeft als doel om voorafgaand aan een huisbezoek stil te staan bij de mogelijke risico's van een voorgenomen huisbezoek zodat op basis van deze inschatting, de juiste voorzorgsmaatregelen kunnen worden getroffen. Het uiteindelijke doel is dat jeugdzorgwerkers veiliger op huisbezoek gaan. De checklist is getest in een pilot bij de vier organisaties. De checklist is beschikbaar in een papieren versie en als digitale applicatie.

De checklist is gepresenteerd tijdens het congres Jeugdzorg Zo! Agressie en veiligheid als professionele uitdaging van 11 juni 2012. Tevens is in de digitale media en in het magazine Jeugdzorg: Goed Werk aandacht aan de checklist besteed.

3.4.5. Congres Jeugdzorg Zo! Veiligheid en agressie als professionele uitdaging

Om het thema agressie ook op een andere wijze dan via digitale en schriftelijke media meer bekendheid te geven is i.s.m. het NJI en het programma VPT een landelijk congres georganiseerd over het thema Agressie en veiligheid in de jeugdzorg. In het congres zijn nieuwe methodieken en aanpakken op dit gebied gepresenteerd. Het congres heeft ook een bijdrage geleverd aan de bewustwording rond het thema agressie. Congresbezoekers konden een keuze maken uit 32 workshops. In de workshops zijn methodes en aanpakken gericht op het voorkomen van agressie of het omgaan met agressie besproken. Er hebben 218 mensen deelgenomen aan dit congres.

3.5 Actueel opleidings- en trainingsoverzicht

Er is een inventarisatie gemaakt van opleidingen en trainingen op het gebied van veilig en gezond werken geschikt voor de jeugdzorg. Deze zijn verwerkt in een digitale databank. De databank is online benaderbaar. Aanbieders kunnen opleidingen aanmelden om toe te voegen aan de databank.

De databank is onder de aandacht gebracht via de digitale nieuwsbrief en het platform #durf te delen.

In de periode oktober 2011 – mei 2012 is de databank 481 keer geraadpleegd.

Maken van een actueel overzicht en evalueren van het huidige trainingsaanbod en differentiatie naar thema's en doelgroepen (gezinsvoogden). (projectplan activiteit 2.1.5.)

Resultaat: digitale databank met trainingsaanbod

3.6 Vier regionale bijeenkomsten

In het voorjaar van 2011 zijn de eerste regionale bijeenkomsten over veilig en gezond werken gehouden. De bijeenkomsten bleken te voorzien in een behoefte om met vakgenoten ervaringen op het gebied van de aanpak van agressie en werkdruk te delen. De deelnemers aan deze bijeenkomsten waren dermate enthousiast dat, in overleg met de stuurgroep Jeugdzorg: Goed Werk is besloten het aantal regionale bijeenkomsten uit te breiden. Er zijn uiteindelijk 16 regionale bijeenkomsten over agressie- en werkdrukbeleid georganiseerd:

- 3 bijeenkomsten voor Arbo functionarissen van bureau 's jeugdzorg over het thema veilig en gezond werken: #durf te delen
- 4 bijeenkomsten voor Arbo functionarissen over het thema agressiebeleid
- 3 bijeenkomsten voor Arbo functionarissen over het thema werkdruk en werkplezier
- 3 bijeenkomsten voor OR-leden over het thema agressiebeleid
- 3 bijeenkomsten voor OR-leden over het thema werkdruk en werkplezier.

Organiseren van 4 regionale bijeenkomsten toegankelijk voor alle organisaties over veilig en gezond werken. Gericht op het toegankelijk maken van het aanbod en het stimuleren van de gebruikers om er op instellingsniveau mee te gaan. aan de slag (projectplan activiteit 2.2.1.)

Resultaat: Kennis en ervaring binnen de jeugdorg over de aanpak van agressie en werkdruk is gedeeld door verschillende functionarissen uit een groot aantal jeugdzorgorganisaties.

Aan de OR bijeenkomsten hebben 111 mensen deelgenomen uit 38 organisaties. Aan de andere bijeenkomsten hebben 107 mensen deelgenomen uit 64 verschillende organisaties. Een overzicht van deelnemers is desgewenst beschikbaar.

De verslagen van deze bijeenkomsten zijn beschikbaar via de website van het project Jeugdzorg: Goed werk en rechtstreeks toegezonden aan de deelnemers.

Een artikel over één van de bijeenkomsten is verspreid via digitale nieuwsbrief Jeugdzorg: Goed Werk en het FCB-magazine van juni 2011. Dit artikel is ook bereikbaar via het platform #durf te delen en is ter publicatie aangeboden aan de stuurgroepleden.

Ook is een bericht op het platform #durf te delen en in de nieuwsbrief opgenomen over de resultaten van de bijeenkomst voor OR-leden. Het verslag van die bijeenkomsten is tevens ter beschikking gesteld aan een werkgroep van de cao-tafel jeugdzorg.

3.7 Training Veerkracht in je werk

Het oorspronkelijke voorstel, organiseren van 1 landelijke bijeenkomst voor gezinsvoogden, is besproken met vertegenwoordigers uit de branche. Naar aanleiding van deze afstemming is gekozen om in plaats van een eenmalige bijeenkomst, een training met een langere doorlooptijd te organiseren. De verwachting is dat een dergelijke aanpak meer blijvend effect gaat hebben voor de deelnemers.

Organiseren van 1 landelijke bijeenkomst speciaal gericht op gezinsvoogden (projectplan activiteit 2.2.2.)

Omdat werkstress, werkdruk en emotionele belasting ook door andere jeugdzorgwerkers wordt aangegeven als knelpunt is besloten de doelgroep te verbreden. De stuurgroep Jeugdzorg: Goed werk heeft gekozen voor het ontwikkelen van een training over het thema omgaan met emotionele belasting. In juni 2012 is de training voor de eerste keer gegeven binnen een jeugdzorgorganisatie. Het trainingsmateriaal is tevens beschikbaar voor trainers van jeugdzorgorganisaties zodat zij desgewenst de training binnen de eigen organisatie kunnen verzorgen.

Resultaat: trainingsopzet en materiaal over omgaan met werkdruk beschikbaar voor trainers binnen jeugdzorginstellingen

De mogelijkheid om op basis van open inschrijving deel te nemen aan deze training van het ontwikkelende trainingsbureau.

De mogelijkheid om de training in company te laten verzorgen door het ontwikkelende trainingsbureau desgewenst samen met eigen trainers.

3.8 Aanvullen Risico-inventarisatie (RI&E) en arbocatalogus

3.8.1 Aanvullen RI&E

De in het projectplan genoemde thema's zijn opgenomen in de RI&E voor de reguliere jeugdzorg. Beleidsmatige beheersing is meegenomen in nieuwe versie van de RI&E. Verder is een aantal aanpassingen vastgesteld in overleg met projectgroep. Deze modules zijn inmiddels beschikbaar voor de gebruikers.

De Raad, DJI en Halt zijn geïnformeerd over het bestaan van de RI&E voor de reguliere jeugdzorg. Zij hebben aangegeven geen gebruik te willen maken van deze RI&E, zij hebben hun eigen RI&E.

De thema's psychosociale belasting, ongewenste omgangsvormen, werkdruk en andere specifieke thema's toevoegen aan RI&E en arbocatalogus en specificeren naar werksoort. De werkvorm/ subbranche toevoegen aan de bestaande RI&E en arbocatalogus. Meer nadruk geven aan beleidsmatige beheersing van risico's in RI&E, arbocatalogi en ander informatiemateriaal (projectplan activiteit 2.3)

Resultaat:

De Risicomonitor voor de jeugdzorg is aangevuld met vier modules speciaal voor de jeugdzorg te weten:

- module voor medische kinderdagopvang.
- Module ambulante werken
- Module thuiswerken
- Module facilitaire dienst.

3.8.2 Aanvullen Arbocatalogus

Er zijn twee arbocatalogi van toepassing op de brede Jeugdzorg:

1. Arbocatalogus Jeugdzorg:

Deze is te vinden op de website van FCB. De instrumenten en informatie die FCB op haar website heeft zijn ook goed bruikbaar voor de justitiële jeugdzorg. Er zijn geen inhoudelijke belemmeringen om de instrumenten te gebruiken; de informatie is open toegankelijk. In de arbocatalogus zijn de genoemde thema's (psychosociale belasting, ongewenste omgangsvormen, werkdruk) opgenomen.

2. Arbocatalogus Rijk

Er is een module agressie en ongewenst gedrag derden gereed. Deze is vastgesteld door sociale partners en getoetst door de Arbeidsinspectie. De arbocatalogus wordt ontwikkeld en beheerd door het CAOP. Beschikbaarheid en inhoud van deze arbocatalogus is aan sociale partners binnen het Rijk.

Resultaat: genoemde onderwerpen zijn opgenomen in de Arbocatalogus voor de reguliere Jeugdzorg. De Justitiële jeugdzorg kan hier ook kennis van nemen.

4 Maatregel 3: Versterken regionale arbeidsmarkt

Het project Jeugdzorg: Goed Werk richt zich op het versterken van de arbeidsmarkt voor de jeugdzorg. Uitgangspunt hierbij is dat voor een goed arbeidsmarktbeleid naar de kansen en bedreigingen binnen de specifieke regionale constellatie gekeken dient te worden. Waar in de ene regio de focus meer dient te liggen op verbetering van de instroom vanuit het onderwijs, kunnen andere regio's zich beter richten op het behoud van het personeel door verbetering van de onderlinge mobiliteit. Een eenduidige aanpak van het personeelsvraagstuk bestaat dan ook niet en kan ook niet voor het hele land geregisseerd worden. Bij de arbeidsmarkt Jeugdzorg betrokken organisaties in de regio zullen zelf het arbeidsmarkt in de eigen regio vorm moeten geven.

De activiteiten binnen het project richten zich daarom op het versterken van regionale samenwerking tussen jeugdzorgorganisatie en opleiders in de brede jeugdzorg. Waar dit nodig is door het initiëren van de samenwerking, waar al samenwerking bestaat door het verder ondersteunen van deze samenwerking.

In het kader van maatregel 3 is de nadruk gelegd op het stimuleren van regionale samenwerking. Enerzijds door het tonen van goede voorbeelden, anderzijds door het concreet bij elkaar brengen van partijen in de regio waar nog geen of weinig contacten waren. Uitgangspunt bij deze aanpak is dat organisaties zelf een behoefte moeten voelen aan regionale samenwerking op het punt van arbeidsmarkt. Door het tonen van inspirerende voorbeelden en het aanbieden van interessante onderwerpen om te delen is deze samenwerking gestimuleerd. Het bepalen van de feitelijke vorm en de inhoud en intensiteit van de samenwerking is nadrukkelijk belegd bij de deelnemers zelf. Inmiddels zijn in alle provincies van Nederland samenwerkingsverbanden tussen jeugdzorgorganisaties aanwezig. Het gaat dan niet om een formeel netwerk, maar om informele structuren met wisselende deelnemers. In sommige regio's (Twente) bestaande uit directeurs van jeugdzorg- en welzijnsorganisaties, in andere regio's (Utrecht) bestaande uit hoofden P&O van jeugdzorginstellingen.

De door het project geboden concrete ondersteuning door het organiseren van bijeenkomsten is goed ontvangen door jeugdzorgorganisaties.

Hierna is per activiteit uit het projectplan (letterlijke tekst in roze kaders) beschreven wat de resultaten zijn.

4.1 Regionale bijeenkomsten

Er zijn zes regio's geselecteerd (Noord Nederland, Amsterdam, Utrecht, Twente, Noord Brabant en Zeeland).

In Zuid Holland en Limburg is al een jarenlange bloeiende regionale samenwerking op het gebied van de arbeidsmarkt.

Initiëren en organiseren van 6 verkenningsbijeenkomsten plus 6 follow-up bijeenkomsten voor het tot stand brengen van nieuwe regionale netwerken in de regio's waar deze nog niet bestaan. (projectplan activiteit 3.1.1 en 3.3.1.)

In vier van de zes regio's (Noord Nederland, Amsterdam, Twente en Utrecht) zijn verkenningsbijeenkomsten georganiseerd. Op verzoek van de deelnemers zijn door

Jeugdzorg: Goed Werk ook een of twee vervolgbijeenkomsten in deze regio's georganiseerd zodat het overleg een meer bestendig karakter kon krijgen. De samenwerking wordt in deze regio's nu voortgezet op eigen kracht.

In de regio's Noord Brabant en Zeeland is een inventarisatie gehouden naar de behoefte aan een regionaal overleg/ c.q. het versterken van het bestaande overleg. Uit de inventarisatie blijkt dat er onvoldoende behoefte/draagvlak is.

Resultaat:

In vier regio's zijn jeugdzorgorganisaties met elkaar in gesprek geraakt over het ontwikkelen van de regionale arbeidsmarkt en het samenwerken op arbeidsmarkt gerelateerde thema's.

4.2 Netwerkkarta

Er is een digitale netwerkkarta ontwikkeld waarin alle organisaties die actief zijn binnen de brede jeugdzorg zijn opgenomen. De netwerkkarta is 16 juni 2011 online gegaan. Organisaties zijn hierover per email en via de nieuwsbrief Jeugdzorg: Goed werk over geïnformeerd.

De netwerkkarta is o.a. te vinden via jeugdzorggoedwerk.nl en via de website van FCB en de website werkinjeugdzorg.nl. De netwerkkarta wordt maandelijks bijgewerkt.

Maken van een netwerkkarta per regio waarin structuur, grootte, werkwijze en activiteiten van werkgevers van de Brede Jeugdzorg zijn benoemd. (projectplan activiteit 3.1.2 en 3.4.3)

Behalve een regionale netwerkkarta is ook een overzicht gemaakt van alle organisaties die op landelijk niveau zich bezig houden met de arbeidsmarkt jeugdzorg. Dit overzicht is ook beschikbaar via het platform #durf te delen.

Resultaat: een digitale kaart waarop alle jeugdzorgorganisaties zijn opgenomen plus andere voor de arbeidsmarkt relevante organisaties. Op de kaart zijn ook de bekende regionale overleggen op het gebied van arbeidsmarkt- en personeelsbeleid opgenomen. Organisaties uit het werkveld geven aan deze kaart erg handig te vinden in de ontwikkelingen op het gebied van transitie en transformatie.

4.3 Leidraad Regionale samenwerking

De ervaringen bij het organiseren en initiëren van de regionale bijeenkomsten zijn verwerkt in een checklist/aandachtspuntenlijst. Deze checklist is via het platform #durf te delen beschikbaar gesteld.

Beschikbaar stellen van een leidraad regionale samenwerking. (projectplan activiteit 3.1.3)

Resultaat: overzicht met aandachtspunten bij het opzetten van regionale samenwerking.

4.4 Best Practices regionale samenwerking

Er is een korte film gemaakt over een succesvolle regionale samenwerking gericht op het versterken van de arbeidsmarkt in Limburg. Deze film is o.a. getoond bij de regionale bijeenkomsten en is beschikbaar via de website Jeugdzorg:

Het beschrijven van meerdere best practices uit de Brede Jeugdzorg hoe er op lokaal/regionaal niveau wordt samengewerkt. (projectplan activiteit 3.1.4)

Goed Werk en via Youtube. De film is inmiddels ruim 800 keer bekeken (stand mei 2012). Naar aanleiding van de film is ook een artikel in het FCB magazine verschenen. Een tweede best practice die is beschreven is de regionale samenwerking in Zuid-Holland. Hier wordt al een aantal jaren samengewerkt door verschillende jeugdzorgorganisaties en onderwijs wat o.a. resulteert in een jaarlijkse informatiemarkt t.b.v. werkzoekenden. Een artikel over deze samenwerking is in januari 2012 in het FCB-magazine verschenen en verspreid via de nieuwsbrief Jeugdzorg: Goed werk en via het platform #durf te delen. Het artikel is ook aangeboden aan Halt, raad voor de kinderbescherming en DJI om in de eigen media te plaatsen. De voorbeelden van regionale samenwerking zijn ook opgenomen in het eenmalige magazine Jeugdzorg: Goed Werk.

Resultaat:

- film over regionale samenwerking in Limburg
- artikel over regionale samenwerking in Limburg
- artikel over regionale samenwerking in Zuid-Holland.

4.5 Uitwisselen van resultaten

De resultaten zijn ook nu weer gecommuniceerd via de beschikbare kanalen te weten: interne communicatiekanalen deelnemende partijen, digitale nieuwsbrief, platform #durf te delen en het eenmalig magazine Jeugdzorg: Goed Werk.

Landelijk uitwisselen van resultaten (gebruik, resultaten, draagvlak) (projectplan activiteit 3.1.5)

4.6 Overzicht regionale instrumenten

In de digitale netwerkkaart (zie punt 4.2) zijn de regionale arbeidsmarktorganisaties en servicepunten zorg en welzijn opgenomen.

Maken van een overzicht van alle beschikbare instrumenten voor regionale samenwerking en van aandachtspunten voor een goede uitvoering. over regiospecifieke werving en loopbaanmogelijkheden. (projectplan activiteit 3.2.1)

4.7 Voorbeelden van mobiliteit

Op de website van werkinjeugdzorg.nl is een omschrijving opgenomen van loopbaanmogelijkheden binnen de jeugdzorg. Per opleidingsniveau worden de mogelijkheden geschetst. Ook de overstap naar Halt, de rijksjeugdinrichtingen en de Raad voor de Kinderbescherming komen aan bod.

Op de website zijn tevens filmpjes en interviews te vinden waarin werkers in de jeugdzorg meer vertellen over hun ervaringen.

Via de nieuwsbrief en het platform #durf te delen is aandacht gevraagd voor het bestaan van deze beschrijvingen. Ook in het eenmalige magazine Jeugdzorg: Goed Werk is een artikel hierover opgenomen.

Werkzoekenden en werkenden voorbeelden aanreiken van mobiliteit en loopbaanpaden binnen de arbeidsmarkt van de Brede Jeugdzorg om duurzaam te blijven werken. (projectplan activiteit 3.3.3 en 3.3.4)

Resultaat: Op verschillende manieren zijn de voorbeelden van mobiliteit en loopbaanpaden onder de aandacht van de sector gebracht.

De omschrijving van de loopbaanpaden blijft na afronding van het project Jeugdzorg: Goed werk beschikbaar via de website www.werkinjeugdzorg.nl.

4.8 Checklist samenwerking

De aandachtspunten die zijn opgenomen in de leidraad regionale samenwerking gelden ook voor de samenwerking met het onderwijs. Zie verder punt 4.3.

Het maken van een checklist samenwerking onderwijs-jeugdzorg op het gebied van arbeidsmarktgerelateerde onderwerpen. (projectplan activiteit 3.4.2)

4.9 Twee artikelen over samenwerking jeugdzorg-onderwijs

In april 2011 is een artikel beschikbaar gekomen via de nieuwsbrief Jeugdzorg: Goed Werk over de regionale samenwerking tussen Jeugdzorg en onderwijs in Limburg. Dit artikel is ook in het FCB-magazine van juni opgenomen en ter publicatie aangeboden aan de justitiële jeugdzorgorganisaties.

Publiceren van twee artikelen over afstemming en samenwerking Jeugdzorg en onderwijs via magazines, nieuwsbrieven en website van FCB. (projectplan activiteit 3.4.3 en 3.4.4)

De andere best practice die is beschreven is de regionale samenwerking in Zuid-Holland. Hier wordt al een aantal jaren samengewerkt door verschillende jeugdzorgorganisaties en onderwijs wat o.a. resulteert in een jaarlijkse informatiemarkt t.b.v. werkzoekenden. Zie verder punt 4.

Resultaat: twee artikelen waarin ook afstemming en samenwerking tussen Jeugdzorg en onderwijs aan de orde komt.

4.10 Informatieset t.b.v. onderwijsinstellingen

Vertegenwoordigers van onderwijsinstellingen zijn benaderd met de vraag aan welke actuele gegevens behoefte is. Op basis van deze verkennende gesprekken is geconstateerd dat de digitaal openbaar toegankelijke informatie voldoende i

Het maken en verspreiden van een informatieset met actuele gegevens over de arbeidsmarkt van de Jeugdzorg voor de onderwijsinstellingen (projectplan activiteit 3.4.6)

Bijlage 1: Afkortingen en begrippen

Afkortingen

ARO	Agressie Registratiesysteem Overheden
OAZW	Onderzoeksprogramma Arbeidsmarkt Zorg en Welzijn uitgevoerd in opdracht van het ministerie van VWS, sociale partners in Zorg en Welzijn, UWV Werkbedrijf en Calibris
CAOP	Centrum Arbeidsverhoudingen Overheidspersoneel
DJI	Dienst Justitiële Inrichtingen
FCB	FCB, arbeidsmarktorganisatie van en voor de branches Welzijn & Maatschappelijke Dienstverlening, Jeugdzorg en Kinderopvang
GIR	Gemeentelijk Incidenten Registratiesysteem
NJI	Nederlands Jeugdinstituut
RI&E	Risico Inventarisatie en Evaluatie (betreft in kaart brengen van arbo-risico's)
VPT	Programma Veilige publieke taak van het ministerie van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties

Begrippen

Reguliere jeugdzorg:	de jeugdzorgorganisaties die vallen onder de Cao jeugdzorg (bureaus jeugdzorg, organisaties voor jeugd en opvoedhulp) incl. de particuliere jeugdinrichtingen.
Justitiële jeugdzorg:	de Justitiële Jeugdinrichtingen, Rijk en particulier, de Raad voor de Kinderbescherming en de HALT-bureaus
Brede jeugdzorg:	Justitiële en reguliere jeugdzorg samen
Stuurgroep Jeugdzorg: Goed werk	Stuurgroep van het project Jeugdzorg: Goed werk bestaande uit vertegenwoordigers van de deelnemende organisaties te weten: <ul style="list-style-type: none"> • Halt Nederland • Raad voor de Kinderbescherming • DJI-JJI • Jeugdzorg Nederland • FNV Abvakabo • Ministerie voor Jeugd en Gezin (sinds de totstandkoming van het kabinet CDA_VVD neemt het ministerie van VWS deel aan de stuurgroep) • Ministerie van Veiligheid en Justitie
Sociale partners	DJI, Halt-Nederland, Raad voor de Kinderbescherming, Jeugdzorg Nederland en Abvakabo-FNV.
PGGM	Het pensioenfonds voor zorg en welzijn.